

Oponentský posudek na bakalářskou práci sl. Karin Svobodové *Příběh německé rodiny z Čech – problém stigmatizace*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií 2012, 73 s.-

Vedoucí práce: PhDr. Dana Bittnerová, CSc.

Bakalářská práce sl. Svobodové je příspěvkem ke stále aktuálnímu problému česko-německých vztahů. Autorka si jako budoucí antropoložka zvolila subtilní otázku reflexe vlastního osudu tří sourozenců z českoněmecké rodiny, která nebyla po druhé světové válce vysídlena. Snažila se odpovědět na otázku, zda tito příslušníci menšiny pocítovali v poválečném Československu stigma související s jejich etnickým původem.

Ve svém „teoretickém zakotvení“ představila kolegyně zvolenou definici pojmů stigma (Goffman), etnická (národnostní ?) menšina (dle zákona č. 273/2001 Sb.), předsudek (Allport, Jandourek). Dávám kolegyni ovšem k úvaze, zda skutečně znakem menšiny musí být její menší početnost. Jakkoliv základní odborná literatura ke všem pojmům je neskonalé bohatší, skutečný problém teoretického zakotvení práce vyvstává až v kapitole „Historický kontext česko-německých vztahů“, který autorka vybudovala jen na několika málo /fakticky na třech/ titulech (Spurný, Bašek, pro poválečné období pouze jeden titul, byť reprezentativní, od Tomáše Staňka), přičemž např. vybraná kniha *Sudetské osudy* je v odborných kruzích pokládána za problematickou. Podstatně složitější než si kolegyně myslí je i problém označení Sudety a sudetský Němec (autorce doporučuji alespoň přečtení knihy Evy Hahnové *Sudetoněmecký problém: obtížné loučení s minulostí /Ústí nad Labem 1999/*, v níž se dozví, proč jde o politický termín). Ve zmíněném zcela nedostatečném přehledu se navíc (vedle sporných tvrzení, které autorka nekriticky přebírá z literatury), objevují i věcné chyby, které lze přičíst k tíži autorce (vznik druhé republiky, vznik protektorátu, s. 17).

Jádro práce však představuje druhá část, analýza „biografických narativních“ rozhovorů, které byly vedeny správně a v mnoha ohledech, jistě i zásluhou obětavého vedení vedoucí práce, příkladně (autorka mohla být snad štedřejší pouze v rozboru předností a úskalí vybrané metody, obdobně jako spíše intuitivně aplikované metody komparace). Kolegyni se podařilo sebrat vysoce zajímavý materiál, který v mnohém koresponduje např. s obdobnou bakalářskou prací kol. Jany Průchové z FHS /2003/. Hypotézu o pocitu stigmatizace se jí podařilo prokázat, její typologie stigmat je pak vysoce zajímavá. Vzhledem k nedostatečnému historickému ukotvení práce se však ochudila o mnohem širší možnost analýzy sebraného materiálu.

Závěrem lze konstatovat, že kol. Svobodová sebrala zajímavá data, která přispěla k naší znalosti poválečné českoněmecké mentality. Nedostatečná znalost literatury k vývoji

poválečné společnosti ji však neumožnila šířeji interpretovat reflexi osudu českoněmecké rodiny v závislosti na podmínkách doby. Obdobně ochuzující při interpretaci dat se ukázala i neznalost odborné literatury týkající se identity a paměti. Rozpracování metody oral history se přitom v tomto typu prací jeví jako klíčové. Po zvážení všech předností i nedostatků práci hodnotím jako *vysoce kvalitní velmi dobrou*.

V Praze 23. srpna 2012
CSc.

doc. PhDr. Blanka Soukupová,